

Vägledning om scopeändringar inom EU ETS

Den här vägledningen riktar sig till verksamhetsutövare för stationära anläggningar och oberoende ackrediterade kontrollörer.

Den 14 juli 2021 presenterade kommissionen förslag på revideringar av EU:s utsläppshandelssystem (EU ETS) som en del av lagstiftningspaketet Fit-for-55. Dessa revideringar innebär en skärpning av det befintliga EU ETS. Som en följd av detta kommer det ske betydande scopeändringar under de kommande åren, som kommer att påverka vilka verksamhetsutövare och anläggningar som omfattas av EU:s utsläppshandel.

Från och med den 1 januari 2026 träder 95%-regeln och den nya sammanräkningsregeln i kraft. Från den 1 januari 2024 gäller ett ändrat tillämpningsområde i artikel 2.1 i utsläppshandelsdirektivet, vilket innebär att en anläggning inte behöver ha växthusgasutsläpp för att omfattas av EU ETS. Den 1 januari 2024 ändrades också många av verksamhetsbeskrivningarna i Bilaga 1 i utsläppshandelsdirektivet och förordningen (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser. Samtidigt trädde möjligheten för anläggningar som exkluderas ur EU ETS på grund av effektivisering i verksamheten att ansöka om frivilligt deltagande i kraft.

Denna vägledning syftar till att beskriva:

- 95%-regeln
- Den reviderade sammanräkningsregeln
- Det nya tillämpningsområdet för utsläppshandelsdirektivet.
- Ändringarna som gjorts i verksamhetsbeskrivningarna i Bilaga 1 till utsläppshandelsdirektivet.
- Möjligheten att ansöka om frivilligt deltagande i EU ETS för verksamheter som inte längre är tillståndspliktiga.

Verksamhetsutövare ska se över om de påverkas av ändringarna och vid behov uppdatera övervakningsplanen, eller skicka in en övervakningsplan och ansöka om nytt tillstånd om verksamheten har börjat omfattas av EU ETS.

Innehåll

1. 95 %-regeln.....	3
1.1 Vilka utsläpp ska räknas som biogena?	3
1.2 95 %-regeln ersätter den tidigare regeln om biomassaförbränning.....	3
1.3 95 %-regeln trumfar frivilligt deltagande i EU ETS.....	4
2. Revidering av sammanräkningsregeln.....	4
2.1 95 %-regeln trumfar sammanräkningsregeln.....	5
3. Ändrade verksamhetsbeskrivningar	5
4. Aktörer som kommer ingå i ETS 2.....	8
4.1 Tillståndspliktig verksamhet inom ETS2.....	8
4.2 Klimatstyrning även för anläggningar som inte är verksamhetsutövare inom ETS.....	8
4.3 Tidsplan för ETS2.....	9
5. Utsläpp kommer inte längre krävas för att omfattas av EU ETS	9
7. Möjlighet för exkluderade anläggningar att ansöka om frivilligt deltagande.....	10

1. 95 %-regeln

En anläggning ska uteslutas ur EU ETS om dess genomsnittliga utsläpp av växthusgaser under åren 2019–2023 till mer än 95 procent härstammar från förbränning av biomassa. Naturvårdsverket har publicerat en [vägledning](#) för hur man beräknar de genomsnittliga biogena utsläppen. Befintliga anläggningar som träffas av 95%-regeln har redan fått sitt beslut om att uteslutas ur EU ETS från och med 2026, vilket tidigare har [annonserats](#). Inför handelsperioden 2031-2035 kommer en ny utvärdering att göras över vilka anläggningar vars utsläpp till mer än 95 procent härstammar från förbränning av biomassa.

1.1 Vilka utsläpp ska räknas som biogena?

Om hållbarhetskriterierna i artiklarna 29.2–29.7 i förnybarhetsdirektivet är uppfyllda kan utsläppen från biobränslet klassas som biogena och därmed ingå i beräkningen av anläggningens totala genomsnittliga utsläpp från biomassa. Som bevis för att biobränslet uppfyller hållbarhetskriterierna ska anläggningen inneha ett godkänt hållbarhetsbesked utfärdat av Energimyndigheten.

1.2 95 %-regeln ersätter den tidigare regeln om biomassaförbränning

Regeln som undantar anläggningar som uteslutande använder biomassa vid förbränning, eller som förutom vid start och stopp uteslutande använder biomassa, ska upphöra att gälla efter 2025 års utgång. Den regeln ersätts av 95%-regeln 1 januari 2026. Kravet på andel biogena utsläpp som krävs för att exkluderas från EU ETS sänks därmed från 100% till 95%. En viktig skillnad mellan de två reglerna är att den biomassaregel som finns fram till och med 31 december 2025 inte handlar om genomsnittliga biogena utsläpp. En anläggning kan idag uteslutas så fort den övergår till 100% biomassaförbränning, ifall dess kapacitet understiger 20 MW och den inte är kopplad till ett fjärrvärmenät vars sammanlagda tillförda effekt överstiger 20 MW.. Uteslutande genom 95%-regeln kan endast uppstå om de genomsnittliga biogena utsläpp är över 95% under en femårig referensperiod.

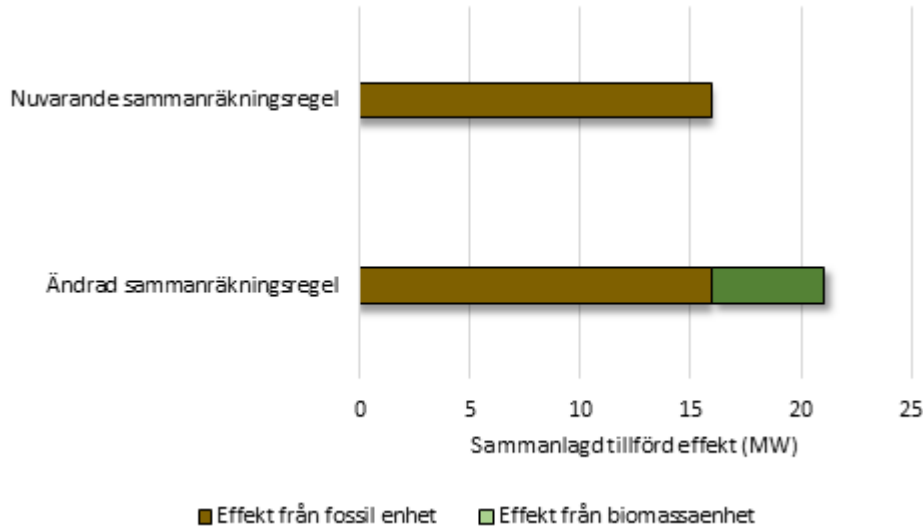
1.3 95 %-regeln trumfar frivilligt deltagande i EU ETS

Det reviderade utsläppshandelsdirektivet innebär att vissa anläggningar vars tillståndsplikt upphört får behålla sitt tillstånd under vissa omständigheter (läs mer under [avsnitt 7 Möjlighet för exkluderade anläggningar att ansöka om frivilligt deltagande](#)). Vidare införs ett krav på att anläggningar utan utsläpp av växthusgaser ska delta i systemet om de överskrider kapacitetströsklarna i bilagan till direktivet (läs mer under [avsnitt 5 Utsläpp kommer inte längre krävas för att omfattas av EU ETS](#)). Ingen av dessa förändringar ger möjlighet för anläggningar som utesluts ur systemet genom 95 %-regeln att fortsatt ingå i systemet.

2. Revidering av sammanräkningsregeln

Det ska ske en ändring av sammanräkningsregeln för hur total installerad tillförd effekt ska beräknas enligt anvisning 2 i bilagan till förordningen (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser. Från 1 januari 2026 ska enheter som uteslutande använder biomassa räknas med för att avgöra om en anläggning överskrider ett tröskelvärde uttryckt i termer av installerad effekt i verksamhetsbeskrivningarna i bilagan till förordningen.

Enligt den nuvarande sammanräkningsregeln för hur total installerad tillförd effekt räknas ska enheter som uteslutande använder biomassa, och enheter som förutom vid start och stopp uteslutande använder biomassa, inte räknas med. Detta innebär att en anläggning som exempelvis har en enhet på 5 MW som uteslutande använder biomassa och en enhet på 16 MW som använder fossila bränslen, ska anses ha en sammanlagd tillförd effekt på 16 MW enligt nuvarande sammanräkningsregeln och 21 MW enligt den ändrade regeln, vid bedömningen av om anläggningen ska inkluderas i EU ETS. Se illustration över detta i Figur 1 nedan.

Figur 1: Exempel på en anläggning vars biomassaenhet börjar räknas med i samband med den reviderade sammanräkningsregeln.

2.1 95 %-regeln trumfar sammanräkningsregeln

Viktigt att notera är att 95 %-regeln trumfar sammanräkningsregeln. Om en anläggningens utsläpp till mer än 95 % härstammar från förbränning av biomassa ska den anläggningen exkluderas från systemet, oavsett om den överskrider relevant tröskelvärde.

3. Ändrade verksamhetsbeskrivningar

Bilaga till förordningen (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser beskriver de verksamheter som omfattas av utsläppshandelssystemet. Flera av verksamhetsbeskrivningarna ändras den 1 januari 2024, vilket kommer leda till att vissa anläggningar som tidigare inte ingått i EU ETS börjar göra det. Ändringarna av verksamhetsbeskrivningarna visas i tabell 1 nedan.

Tabell 1. Ändringar i verksamhetsbeskrivningarna i bilagan till förordningen (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser.

Verksamhet	Nuvarande beskrivning	Ny beskrivning	Kommentar
2	Utsläpp av koldioxid från ett mineraloljeraffinereri	Utsläpp av koldioxid från en anläggning för raffinering av olja där	Två förändringar sker: Termen <i>mineraloljeraffineraderi</i>

	<p>. Med mineraloljeraffinaderi avses en anläggning som omfattar samtliga produktions- och förbränningsprocesser direkt förknippade med raffinering av mineralolja.</p>	<p>förbränningsenheter med en sammanlagd tillförd effekt på mer än 20 MW används.</p>	<p>ersätts med <i>raffinering av olja</i>. Ett tröskelvärde på 20 MW i sammanlagd tillförd effekt införs. Detta gör att exempelvis bioolja kan ingå i EU ETS.</p>
5	<p>Utsläpp av koldioxid från en anläggning för tillverkning av tackjärn eller primär eller sekundär stålproduktion till och med stränggjutning, om produktionskapaciteten överstiger 2,5 ton per timme.</p>	<p>Utsläpp av koldioxid från en anläggning för tillverkning av järn eller primär eller sekundär stålproduktion till och med stränggjutning, om produktionskapaciteten överstiger 2,5 ton per timme</p>	<p>Tillverkning av <i>tackjärn</i> ersätts med tillverkning av <i>järn</i>, i syfte att öppna upp för fler sorters järntillverkning att ingå i EU ETS, såsom fossilfri ståltillverkning.</p>
7	<p>Utsläpp av koldioxid eller perfluorkolväten från en anläggning för primär aluminiumproduktion.</p>	<p>Utsläpp av koldioxid eller perfluorkolväten från en anläggning för produktion av primär aluminium eller aluminiumoxid.</p>	<p>Produktion av aluminiumoxid börjar omfattas av EU ETS. Detta påverkar inga svenska anläggningar då det i dagsläget inte finns någon produktion av aluminiumoxid i Sverige.</p>
15	<p>Utsläpp av koldioxid från en anläggning för torkning eller bränning av gips eller framställning av gipsplattor eller andra gipsprodukter, om det i verksamheten används en eller flera förbränningsenheter med en sammanlagd tillförd effekt som är större än 20 megawatt.</p>	<p>Utsläpp av koldioxid från en anläggning för torkning eller bränning av gips eller framställning av gipsplattor eller andra gipsprodukter, om produktionskapaciteten för bränd gips eller torkat sekundärt gips överstiger 20 ton per dag.</p>	<p>Tröskelkategorin för att ingå i EU ETS ändras från en <i>sammanlagd tillförd effekt över 20 MW till en produktionskapacitet på över 20 ton per dag.</i></p>
18	<p>Utsläpp av koldioxid från en anläggning för att genom förkolning av olja, tjära, kracknings- eller destillationsrester eller</p>	<p>Utsläpp av koldioxid från en anläggning för att genom förkolning av olja, tjära, kracknings- eller destillationsrester eller annat organiskt ämne</p>	<p>Två förändringar sker: Tröskelkategorin ändras från en <i>sammanlagd tillförd effekt över 20 MW till en produktionskapacitet på över 50 ton per dag.</i></p>

	<p>annat organiskt ämne producera kimrök, om: 1. anläggningen omfattar samtliga produktions- och förbränningsprocesser för produktion av kimrök, och 2. det i verksamheten används en eller flera förbränningsenheter med en sammanlagd tillförd effekt som är större än 20 megawatt.</p>	<p>producera kimrök, om produktionskapaciteten överstiger 50 ton per dag.</p>	<p>Punkt 1 försvinner, som anger att anläggningen måste omfatta samtliga produktions- och förbränningsprocesser för att ingå i EU ETS.</p>
<p>24</p>	<p>Utsläpp av koldioxid från en anläggning för att genom reformering eller partiell oxidation producera vätgas eller syntesgas, om produktionskapaciteten överstiger 25 ton per dag.</p>	<p>Utsläpp av koldioxid från en anläggning för produktion av vätgas eller syntesgas, om produktionskapaciteten överstiger 5 ton per dag.</p>	<p>Två förändringar sker: Tröskelvärdet för att ingå i EU ETS sänks från en produktionskapacitet på <i>25 ton per dag</i> till <i>5 ton per dag</i>. Specificeringen av framställningsmetoden, d.v.s. <i>reformering eller partiell oxidation</i>, stryks. Därmed kommer alla framställningsmetoder för vät- och syntesgas ingå i EU ETS, bland annat elektrolysbaserade metoder. Naturvårdsverket uppmanar: vät- och syntesgasproducenter som redan ingår i EU ETS att uppdatera sina övervakningsplaner i ERT vät- och syntesgasproducenter som kommer inkluderas i EU ETS att anmäla sig i ERT redan i år. För de verksamheter som vill ansöka om gratis tilldelning av utsläppsrätter för perioden 2026–2030 är det viktigt att detta sker snarast, eftersom Naturvårdsverket beslutar om tilldelning för perioden redan i maj 2024.</p>

27	<p>Utsläpp av koldioxid från en rörledning avsedd för att transportera koldioxid till en sådan lagringsanläggning som beskrivs i 26.</p>	<p>Utsläpp av koldioxid från transport av koldioxid till en sådan lagringsanläggning som beskrivs i 26, om utsläppen inte omfattas av en annan verksamhet som ingår i EU:s utsläppshandelssystem enligt utsläppshandelsdirektivet.</p>	<p>All transport av koldioxid till lagringsanläggningar kommer börja omfattas av EU ETS. Det adderas också ett villkor som säger att utsläppen från koldioxidtransporten inte ska räknas om de omfattas av en annan verksamhet som ingår i utsläppshandelsdirektivet. Utsläppen från ett fartyg som transporterar koldioxid ska exempelvis inte omfattas om fartyget redan ingår i en sjötransportverksamhet i EU ETS.</p>
----	--	--	--

4. Aktörer som kommer ingå i ETS 2

4.1 Tillståndspliktig verksamhet inom ETS2

Tillståndsplikt inom ETS 2 gäller för verksamheter som tillgängliggör bränsle för konsumtion som används för förbränning inom utvalda sektorer. Verksamhetsutövare som utesluts ur EU ETS kan bli tillståndspliktiga inom ETS2. Verksamhetsutövare inom ETS 2 behöver betala utsläppsrätter för utsläppen som förknippas med bränsleanvändningen. Vem som blir tillståndspliktig för koldioxidutsläppen fastställs av vilken aktör som hanterar bränslena på ett sätt som leder till att skattskyldighet inträder enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi. Framför allt är dessa aktörer leverantörer, importörer eller producenter av bränsle, men i vissa fall kan även en industri vara den aktör som blir tillståndspliktig. Läs mer om tillståndsplikt inom ETS 2 [här](#).

4.2 Klimatstyrning även för anläggningar som inte är verksamhetsutövare inom ETS

Koldioxidkostnaderna inom ETS 2 förväntas föras över till slutanvändarna. Anläggningar som exkluderas från EU ETS och använder bränsle som omfattas av ETS 2 kommer att påverkas av en prishöjning på fossila bränslen. Verksamhetsutövare som exkluderas från EU

ETS i samband med de kommande scopeändringarna kommer alltså fortsatt att omfattas av klimatstyrning.

4.3 Tidsplan för ETS2

Handeln med utsläppsrätter inom ETS 2 inleds 2027, men från och med den 1 januari 2025 ställs det krav på tillståndspliktiga verksamheter inom ETS 2 att inneha tillstånd samt att övervaka och rapportera utsläpp. Fossila koldioxidutsläpp från förbränning av bränslen i anläggningar som utesluts ur EU ETS kommer att omfattas av ETS 2 från och med det att utsläppen inte längre omfattas av EU ETS. För anläggningar som exkluderas från EU ETS efter 2025 på grund av 95%-regeln, kommer de fossila utsläppen från förbränning av bränslen omfattas av ETS 2 från och med den 1 januari 2026.

5. Utsläpp kommer inte längre krävas för att omfattas av EU ETS

Förbudet mot att utan tillstånd bedriva någon sådan verksamhet som anges i bilagan till förordning (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser ska gälla även i de fall där verksamheten inte ger upphov till utsläpp av växthusgaser.

Numera är utsläpp inte ett kriterie för att ingå i ETS1. En anläggning utan utsläpp ska ingå i ETS1 ifall den uppfyller någon av kapacitetströsklarna i bilaga 1 utsläppshandelsförordningen (2020:1180). Utsläpp är alltså inte en förutsättning för att vara tillståndspliktigt. Innan 1 januari 2024 var utsläpp är kriterie.

Syftet med denna revidering är att säkerställa likabehandling mellan anläggningar inom samma sektor. Om en anläggning överskrider kapacitetströskeln i en verksamhetsbeskrivning i bilagan till förordningen, men inte släpper ut några växthusgaser, ska den behandlas på samma sätt som en anläggning som har utsläpp av växthusgaser. Effekten blir att anläggningar utan utsläpp kommer kunna få gratis tilldelning av utsläppsrätter, i den utsträckning tilldelningsförordningen tillåter det.

7. Möjlighet för exkluderade anläggningar att ansöka om frivilligt deltagande

Verksamhetsutövare vars verksamhet vid en anläggning inte längre omfattas av tillståndsplikt på grund av ändringar i verksamheten ska från 2024 kunna ansöka om att behålla tillståndet. För att en anläggning ska beröras av möjligheten att behålla tillståndet och delta i EU ETS frivilligt måste två villkor vara uppfyllda:

- I. anläggningen har inkluderats i EU ETS på grund av att den haft en installerad tillförd effekt över 20 MW, och
- II. skälet till att verksamheten inte längre är tillståndspliktig är att anläggningens produktionsprocesser ändrats i syfte att minska utsläppen av växthusgaser från anläggningen.

Verksamhetsutövaren för anläggningen får, om förutsättningarna ovan är uppfyllda, välja att fortsätta omfattas av utsläppshandelssystemet fram till slutet av den innevarande femårsperioden eller även under den påföljande femårsperioden. De femårsperioder som avses är de så kallade tilldelningsperioderna.

Naturvårdsverkets beslut om att en verksamhetsutövare får behålla tillståndet ska vara tidsbegränsat till och med innevarande eller innevarande och nästa tilldelningsperiod ut, beroende på vad verksamhetsutövaren väljer. Verksamhetsutövarens val ska framgå i ansökan om att behålla tillståndet. I sin ansökan ska verksamhetsutövaren också lämna uppgifter som styrker att skälet till att effekten minskat till under 20 MW är att verksamhetsutövaren genomfört ändringar av produktionsprocesserna i syfte att minska utsläppen av växthusgaser. Ansökan om bibehållet tillstånd ska göras i samband med att verksamhetsutövaren i enlighet med 3 kap 8§ förordningen (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser anmäler en ändring som i mer än ringa omfattning kan påverka utsläppen av de växthusgaser som anläggningens tillstånd omfattar. På så vis kan verksamhetsutövaren förhindra att tillståndet återkallas enligt 9 § p5 lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser.